

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:		Felolvasó szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Helyben:	Vidéken:	III. MÓRICZ PÁL.	DEBRECZEN,
Egy óra 1 kor.	Egy óra 1 kor. 50 fill.	Sladók és laptulajdonosok:	Piac-utca 47. és 49. szám.
Negyedévre . . . 3 .	Negyedévre 4 . 50 .	HOFFMANN és KRONOVITZ.	

Hajdumegye az alkotmányért.

(Domahidy Elemér főispán nyilatkozik.)

Hajdúvármegye, amint vártuk is, megtette a hazafias kötelességét. A Fejérváry-kormányval és az általa képviselt hazafiatlan irányval minden közösséget megszakított és Domahidy Elemér főispán is bemutatkozott, mint magyar hazafi.

A nevezetes gyűlésről a következő tudósítást adjuk:

Hajdúvármegyének az alkotmány védelmében tartott rendkívüli közgyűlése kivételesen fél kilencz órakor kezdődött. Erre az időre telve lettek a közgyűlési terem padjai, s lázas izgatottsággal várta mindenki a vármegye megnyilatkozását az alkotmány védelmében.

Fél kilencz órakor pontosan megnyitotta a közgyűlést Domahidy Elemér főispán s néhány rövid, hazafias érzéstől áthatott szavakban emlékezett meg József kir. hercegre elhunytáról. A közgyűlés kegyeletét jegyzőkönyvbe iktatta.

Most a közgyűlés tárgysorozatának egyetlen pontja következett tárgyalásra. Az alkotmány védelme.

A Kovács Gyula és társai által benyújtott határozati javaslatot Veszprémy Zoltán főjegyző olvasta. A határozati javaslat egész terjedelmében a következő:

Indítvány Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsági közgyűléséhez: mondja ki a bizottsági közgyűlés, hogy a Fejérváry-kormány kinevezését alkotmányellenesnek, az országgyűlésnek az ország törvényen kívüli állapotában királyi kéziratral történt elnapolását pedig törvénytelennek tartja. Ennélfogva a Fejérváry-kormányt sem adót, sem utonczt ki nem szolgáltat és utasítja a vármegye

tisztviselőit, valamint a r. t. városok polgármestereit, a községek előljáróságait, hogy az önkéntes állami adó befizetéseket el ne fogadják és elvárja a vármegye közönsége a közvetlen adófizetőktől, hogy az ország alkotmányának védelme szempontjából a törvénytől álló állapot tartama alatt adót fizetni nem fognak; arra az esetre, ha a kormány az ország védkötelességeihez önkéntes katonai szolgálatra jelentkezés czéljából felhívást bocsátana ki, a vármegye közönsége kimondja, hogy a törvényhatóság minden lakosától elvárja, miszerint az intézkedésnek, mely az alkotmány védelmének legerősebb bástyáját, az utoncsmegtágadás jogát akarná kijátszani — ellent áll s a vármegyébe a védkötelességek jelentkezni nem fognak, a védkötelességek szülői a jelentkezéskor szükséges beleegyező nyilatkozatot ki nem adják, s egyben az illetékes vármegyei tisztviselőt az utoncsmegtágadás kiadásától mindaddig eltiltatnak, míg alkotmányos és törvényes kormány nem veszi át az ország ügyeinek vezetését.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés kimondja továbbá, hogy az esetre, ha tisztviselői e javaslat határozattá emelése és végrehajtása esetén bármint hátrány, üdözés, erkölcsi és anyagi veszteség érne, hazafias kötelességének ösmeri tisztviselői minden tekintetben gondoskodni, s már ez alkalommal elhatározza, hogy egy 46 tagból álló bizottságot küld ki azon felhatalmazással, hogy ha a tisztviselők üdözése folytán azoknak anyagi károsodása következne, a vármegye közönsége terhére kölcsönt vegyen fel, abból a tisztviselők esedékes járandóságait — számadás kötelezettsége mellett — fizesse ki, kijelentvén a bizottsági közgyűlés, hogy a törvényes állapot visszaállítása után első dolga lesz a kölcsön visszafizetéséről gondoskodni; a bizottságot utasítja, hogy a határozat ezen részét kormányhatósági jóváhagyás nélkül is hajtsa végre.

Végre tiltakozik a vármegye közönsége a kormánynak már bekövetkezett azon törvénybe ütköző intézkedése ellen is, melylyel a póttartalékosok egy részét épen az aratás idején hivatta be minden különös ok nélkül 28 napi fegyvergyakorlatra s elvárja ez intézkedések mielőbbi visszavonását.

Az indítvány határozattá emelkedése után a netaláni felelősségre tekintet nélkül végrehajtandó s e czélból a alispánnak, a főjegyzőnek, a vármegye összes tisztviselőinek a r. t. városok és községek polgármesterei, illetőleg főbíróinak, ugyanazok képviselőtestületének alkalmazkodás és további intézkedés, valamint a vármegye területén a legelterjedtebb módon közzétételre tett kiadandó lesz. Kelt stb. Kovács Gyula biz. tag. ért. elnök. Brassay Karoly biz. tag. ért. jegyző.

A határozati javaslat felolvasása után felkes, szünni nem akaró éljenzés zúgott fel, olyan, amelyet a közgyűlési terem ódon falai még eddig nem igen szívtak magukba.

Az állandó választmány a határozati javaslatot egyhangúlag ajánlja a közgyűlésnek elfogadásra azzal a kiegészítéssel, hogy a vármegye közönsége tiltakozik a kormány azon törvényellenes intézkedése ellen, hogy a póttartalékosok egy részét 28 napra fegyvergyakorlatra behívta. Tiltakozik és követeli, hogy a kormány ezen törvénytelen intézkedését vonja vissza.

Ezután Kovács Gyula orsz. képviselő állott fel szólásra.

Tekintetes biz. közgyűlés! Ezen közgyűlési teremben, ahol szabad polgárok tanácskoznak, szükségtelen volna megindokolni a határozati javaslatot. Nehány szóval indokolnom kell mégis. — Sajnos látjuk hogy a multban az uralkodó és nemzet meghasonlott egymással. Ma is ez a helyzet. A nemzet határozott, s az uralkodó szembe helyezkedik a nemzet határozatával. (Ugy van! Igaz!) Négy hónapi késedelmeskedés

A keletázsiai tengeri harc tanulságai.

Eddigélé az orosz volt Európa harmadik legnagyobb hajóhada. A csuzimai ütközet azonban változtatott a helyzetben. Orosz hajóhad ma nincs s olyan államok, mint pl. Dánia, Hollandia félelem nélkül keveredhetnek háboruba az orosz óriással. Az orosz flotta helyét az európai hajóhadak között most már elfoglalta a német. A csuzimai ütközet tehát nemcsak a japán orosz háborúnak egyik fontos mozzanata, de változást idézett elő Európa hatalmi viszonyaiban is.

Megmutatta az ütközet, hogy milyen jelentős része valamely hadseregnek a flotta. Semmiféle hadsereget nem lehet teljesen megsemmisíteni, mert még ha elfogják, akkor is kiszabadulhat és ismét olyan erős lehet, mint volt. Maskép áll azonban a dolog a hajóhaddal. Ha ezt megsemmisítik, a béke után is csak hasznavehetetlenül ott marad a tenger fenekén és óriási pénzkiadásokat kerül egy új flottának a létesítése. De nemcsak pénzkiadásokat, hanem időbe is kerül,

mely alatt védelem nélkül van az illető ország partja és tétlenül kell néznie az országnak, hogy mint halálszék el orra előtt politikai és gazdasági érdekeit más hatalmak. A flotta tehát igen fontos tényezője az államok külpolitikájának.

A japán-orosz háború tengeri csatáiból számos tanulság meríthető a hajóhadak szervezésére vonatkozólag.

A torpedók használatát illetőleg a keletázsiai tengeri ütközetek eleinte csalódást keltettek. A csuzimai harcig szinte egészen leszállott a torpedó értéke, mert a legmodernebben készült orosz torpedó flottilla sem tudott semmit elérni a japán hajókkal szemben. A csuzimai ütközet ismét tiszteletet szerzett a torpedóknak, melyek különösen éjjeli összecsapásban érték el eredményeket.

A vérteshajók (czirkálók) a keletázsiai tengeri csatákban már elejétől kezdve igen fontos szerepet játszottak, de csak a japánoknál. Volt ugyan az oroszoknak is sok vérteshajójuk, de ezek nagyon el voltak szórva. Vladivosztoki vérteshajóhaduk nem

tudott egyesülni a portarturi csatahajóhaddal s így a vérteshajók csak igen alárendelt szerepet játszhattak.

A japánok sokkal szerencsésebben használták fel vérteshajóikat, melyek igen ügyesen kémelelték ki mindig az orosz flotta állását. Port-Artur előtt meg egyenesen remekelt Togo a vérteshajóival.

A part védelmére vonatkozólag kidöritette a háború, hogy az meglehetősen nehéz dolog. Az oroszok 5 csatahajóval, 5 modern, gyors vérteshajóval és 27 modern torpedóval nem tudták a partot megvédeni.

A tengeri aknák használata igen kétélű fegyvernek bizonyult. A tengeri aknák gyakran nem az ellenségnek, hanem magának az illető félnek okoztak kárt, sőt nem egy egész ártatlan kereskedelmi hajónak a fenekét furtak meg. Az oroszok mindemellett ezen tengeri aknákkal érték el még aránylag legnagyobb sikerüket, mert két nagy japán csatahajót, több vértest és torpedót sülyesztettek el velük.

A flottának legfontosabb részévé azon

után kinevezett a király egy kormányt, a kiket leszavazott a Ház. A Ház elnapolásával a parlament védelmi joga egy időre felfüggesztetett. A vármegyékre háramlott a sor az alkotmány megvédésére. Hajdúvármegye multja és jelene megköveteli a mai lépést. Kéri indítványának elfogadását.

Jánosi Zoltán: Engedjék meg, hogy köszönetet mondjon a közgyűlési tagoknak a szép számmal való megjelenésért. A történelmi idők pillanatait hosszú beszéddel nem akarja megzavarni. Kérdést intéz a főjegyzőhöz a határozatnak a felebbezésre való része felől. Nem tartja elégségesnek erre nézve a határozatot. Hiszi, hogy a nagy ember — még ha főispáni székben ül is — nem gátolja meg felebbezési jogával a határozat végrehajtását. De szükséges, hogy készen álljunk minden eshetőségre. Indítványozza, hogy a határozat esetleges kijátszása ellen védekezve, a határozati javaslatot pótoljuk ki azzal, hogy a főispán esetleges felterjesztésére tekintet nélkül legyen végrehajtható.

Rásó Gyula alispán: Nem szól a Jánosi Zoltán indítványa ellen. De kötelessége az alispáni székből kijelenteni, hogy semmiféle törvénytelen rendeletet végrehajtani nem fog s a közgyűlés határozatainak a törvény keretei között mindenben érvényt fog szerezni. (Lelkes éljenzés és taps).

Miután több felszólalás nem történt, a főispán kinyilvánította, hogy a közgyűlés az állandó választmány által elfogadásra ajánlott határozati javaslatot Jánosi Zoltán kiegészítésével egyhangulag elfogadta.

Zugó éljenzéssel fogadta a közgyűlés az elnöki enuncziációt.

A közgyűlés berekesztése előtt fontos és mélyreható kijelentés tétetett a főispáni székből,

A főispán nyilatkozik.

Tekintetes bizottsági közgyűlés! Miután a mai gyűlés folyamán Jánosi Zoltán bizottsági tag uram, s az én ténykedésemmel kapcsolatos dologra vonatkozólag tett indítványt, és a helyi sajtóban is történtek erre nézve felszólítások, kötelességemnek tartom, hogy a mai súlyos politikai helyzetben nyilatkozzam. Nem szorul bizonyításra és magyarázatra, hogy ebben az áldatlan, nehéz helyzetben a legkellemtlenebb és — mondhatnám — legkényesebb szerepe a főispánnak

ban a nagy csatahajókat avatta a tengeri harc. Sokáig kétkedések voltak az iránt, hogy kevés nagy csatahajó vagy sok kicsi felel-e meg inkább a czélnak. A csuzimai ütközet a nagy csatahajók mellett döntött. Először, mert kevés hajót sokkal könnyebben lehet vezényelni, másodsor, mert a nagy hajó sokkal több és nehezebb ágyut bír el, harmadsor, mert a nagy hajó jobban és erősebben látható el pánccsal, tehát jobban meg van védve. Növeli cselekvőképességét még az is, hogy több szenet bír el.

Ugyanezen okoknál fogva nagyobbra fogják építeni a jövőben a vérteshajókat és torpedókat is.

Az összes országoknak tehát most az lesz a fődolguk, hogy flottájukból minden régi alkatrészt kipusztítsanak és modernnel helyettesítsék azokat.

A keletázsiai tengeri harczból azt a tanulságot is merithetjük, hogy a tenger-nagynak teljesen szabad kezet kell adni, mert a mai gyors világban csakis ő tudhatja, hogy mit kell tennie a változó helyzetekben.

Sichelburg A. nyomán.

van. Az oly nyilvánvaló. A főispán ugyanis, mint a kormány bizalmi embere kerül a főispáni székbe, s innen akarja, — hogy működése hasznos is legyen — a törvényhatóság bizalmát is megnyerni. Tehát a főispánnak működésében két bizalmat kell honorálni. Előrebocsátottam, hogy a mai politikai helyzetben a főispánnak van a legkényesebb szerepe. És ezt most indokolhatom azzal, hogy ime — a főispán keresi azok bizalmát a kormány bizalma alapján, akik a kormánynak bizalmatlanságot szavaznak.

Ezek előrebocsátása után ki kell jelentenem, hogy feltétlenül magamévá teszem és elismerem, hogy a nemzet többségének meg van az a jogosultsága, hogy a nemzet ügyeit a maga óhaja és akarata szerint intézze.

A nemzetnek meg van az a joga, hadseregben azon nyelvet érvényesítse, a melyet belátása szerint helyesnek, szükségesnek és jogaiból folyónak tart.

Kijelentem ezzel kapcsolatban azt is, hogy bár az 1867. évi XII. t. cz. 11 szakaszából azt lehet következtetni, hogy a hadseregbe vonatkozó kérdések tehát a nyelv kérdése is felségjogot képeznek, — miután minden jog a nemzettől ered, — joga van a nemzetnek arra is, hogy a hadseregbe vonatkozó felségjogot, törvényhozásilag megváltoztathassa.

Kijelentem továbbá, hogy én a nemzet többségi akaratnak alávetem magamat s az képezné legfőbb óhaját, ha a korona és nemzet többsége mielőbb megtalálnák a jelen abnormalis politikai helyzetből kivezető helyes utat, egymást megértve harmonikus összhangban működne a közre hazánk boldogítására.

Ami pedig a közgyűlési határozatnak a belügyminiszter elé való terjesztését illeti erre nézve tudomására hozom a tek. közgyűlésnek, hogy a belügyi kormánynak joga van esetleg hírlapi közleményekből vett értesülése alapján is a közgyűlési határozatokat felülvizsgálat végett magához felterjesztetni. De különben is a főispánnak kötelessége minden közgyűlésről, annak fontosabb tárgyalásról, a belügyminiszternek kimerítő jelentést tenni.

A főispán nyilatkozata közben is, de utána különösen elementáris erővel zugott fel a taps és az éljenzés, smiközben a főispán a közgyűlést berekesztette, még mindig hangzott a felkiáltás: Éljen a főispán.

A Debreczenből még ezeket olvassuk: Tudósítónknak alkalmá volt a közgyűlés után a főispánnal beszélgetést folytatni, a melynek folyama alatt kijelentette továbbá a főispán, hogy tekintve a jelenlegi kormánynak azon határozott kijelentését, mely szerint kormányzati intenciói kizárólag és feltétlenül törvényes határok között fognak mozogni, tekintve, hogy ezen kormány ideiglenesen azon időre nyert megbízatást az államgépezet vezetésére, a míg a korona és

többség közt csakis egy, a hadsereg vezénytelére vonatkozó kérdés egyértelműleg megállapítottatik s végre tekintve, hogy a képviselőház elnapolása a nyári szokásos szünidőre határozott — tehát nem bizonytalan időre történt, — főispáni állását nem hagyta el, mert véleménye szerint ezen eljárása a vezetése alatt álló törvényhatóságokra nézve semmi előnnyel nem járt volna, sőt a személyi változás jelen körülmények között úgy a vármegye, mint Debreczen város köznyugalalmát érintette volna.

Kijelentette továbbá a főispán, hogy arra az esetre, hogy a kormány törvénytelen rendeléseket bocsájtana ki, s azok végrehajtására akarná kötelezni a vármegyét, ő főispáni székében egy pillanatig sem maradna meg.

Politikai híreink.

Budapest, július 11.

Fejérváry hazatért.

Fejérváry Géza báró miniszterelnök ma este 9 órakor ischli újáról Budapestre visszaérkezett. Fejérváry Géza báró miniszterelnök az ischli kihallgatása czéljáról és annak eredményéről hozzá intézett kérdésre kijelentette, hogy ischli utazásának czélja az volt, hogy ő Felsőháznak az utóljára szóbelileg tett jelentés óta a történekről és a helyzetről megtegye köteles jelentését. Arra a kérdésre, vajjon mi a szándéka a miniszterelnöknek a kibontakozás érdekében teendőkre nézve, a miniszterelnök kijelentette, hogy mivel a koalíciót pártok vezeterei jelenleg amugy is távol vannak Budapestről és mivel az egész országban az aratási munkák javában folynak, a jelenlegi perczet nem tartja időszerűnek és alkalmasnak bármi néven nevezendő tárgyalások folytatására. — Egyébként a folyó hó 1-én általa tett előterjesztés után, melyben úgy a korona, mint a saját álláspontját részletesen körvonalazta, nem hihezi azt, hogy a koalíció, a korona törvényes jogait nem respektálván, eddigi álláspontjához továbbra is mereven ragaszkodjék és úgy hazánkat pénzügyi és politikai őrvénybe sodorni akarná.

Az orosz forradalom.

Bécs, július 10.

(Constanza). A kikötőben összeverődött tömeg nagy lelkesedéssel üdvözölte Potemkint és a torpedóhajót. A legénységet a szárazföldön, miután kiszálltak üdvözölték. Ez azért volt, mert Potemkin matrózai között számos ismerős is volt. A legénység kezdetben bizalmatlan volt, csak a midón, biztosították őket, hogy szabadon járhatnak, vegyültek el jókedvűen a tömegben, melyet valóságos örömmámor fogott el. A város belsejében szintén nagy örömmel fogadták őket. Emléktárgyakat vásároltak tőlük, legtöbben sapkájuk szallagját adták el. Ezután óriási embertömeg indult a hajóra. Leginkább azokat a kajutokat akartak látni, melyekben a tiszteket meggyilkolták. Ezekben nagy rendetlenség volt, veráyomok még látszottak. Potemkin kapitulációja után az élve hagyott tiszteknak visszaadták a matrózok kardjaikat s azótg tisztelettel viseltetnek irántuk.

Constanza, július 10. Tegnap két órakor adták át Potemkint. A román lobogó helyébe felhúzták a tudvás lobogót. A pápa megáldotta a hajót, mindenki újra hűséget esküdött a czárnak, még a kétszázhatvanhetes torpedó is, mely tegnap nyílt tengeren találkozott a flottával és ott kapitulált. Egy újságíró szóba állott néhány matrózával, akik hírszeriat a lázadást vezették. Ezek elmondták, hogy az orosz haditengerészetben már régóta dolgoznak a szoczialisták. Két más nagy hadihajón — így szóltak — melyeket

hadserg vezény-
értelműleg meg-
e, hogy a képvi-
szokások szün-
nem bizonytalan
lását nem hagyta
ezen eljárása a
atóságok: a nézve
olna, sőt a sze-
éyek között egy
n város köznyu-

a főispán, hogy
ormány törvény-
ana ki, s azok
zni a vármegyét,
lanatig sem ma-

ink.

apest, július 11.

atért.

miniszterelnök ma
Budapestre viz-
baró miniszter-
zéljáról és annak
kérésre kije-
sának cözja az
utójjára szöbe-
örtétekről és a
jelentését. Arra
adéka a minisz-
erdekekben teen-
ök kijelentette,
k vezeteli jelen-
Budapestről és
aratási munkák
ri percet nem
sának bármilyen
folytatására. —
tala tett olőter-
korona, mint a
a körvonala, a
dició, a korona
álván, eddigi ál-
nereven ragasz-
ügyi és politikai

dalom.

és, július 10.

ben összeverő-
ssal üdvözölte
A legénységet
tak üdvözölték.
n matrózai kö-
A legénység
sak a midőn,
don járhatnak,
egben, melyet
el. A város
mmel fogadták
ak tőlük, leg-
ták el. Ezután
hajóra. Legin-
tak látni, me-
ták. Ezekben
omok még lát-
ziója után az
adták a mat-
elettel viseltet-

Tegnap két
román lobogó
bogót. A pápa
ujra hűséget
készsághatvan-
nyilt tengeren
kapitulált. Egy
matrózai, akik
Ezek elmond-
észetben már
sták. Két más
— melyeket

nem árulok el, már sokkal előrehaladottabb a szocialista elvek propagandája után. Ez érdekes jeleneteket beszéltek el utjukról.

— Szerdán reggel Teodoziába érkez-
tünk. Vörös lobogót huztunk fel a felirattal :
szabadság, egyenlőség, testvériség! éljen a
demokrácia! Egyikünk bement a városba s
ott az összegyűlt néphez beszédet mondott
és eleséget kért tőlük. Polgármester ezt meg
is adta, de mikor a hajóra akarták szállítani,
a katonai hatóság megtiltotta. Mi azzal fe-
nyegtetőztünk, hogy bombázni fogjuk a várost
és mikor partra akartunk szállni, a kozákok
közülünk hat matrózt lelőttek. Mit tehattünk
egyebet, minthogy eltávoztunk, hacsak azál-
tal, hogy a várost bombázzuk, gonosztevők-
nek nem akartunk látszani.

Elmonták azután, hogy mikor a hajót
elhagyták és fegyver nélkül a száraz földre
léptek, mindenféle tárgyat cipeltek maguk-
kal. Némelyik a batyuját, másik harmonikát,
ismét más egy varrógépet. A lakosság viha-
ros hurrával fogadta. Ölekeztek, csókolóz-
tak s megkezdődött a táncz.

Bukarest, július 10. Kantakuleno mi-
niszter elnök az Adeverul szerkesztőjének
következőket mondta :

— Csak annyit mondok önnek, hogy
a Potemkin legénysége épen jókor határozta
el magát, hogy kapitulált. Mit tehattunk volna
mi, ha az orosz hajók a mi kikötőnkben
támadják meg a Potemkint? Semmit.

Egy másik újságírónak azt mondta a
miniszterelnök :

— Nagyon boldog vagyok, hogy a dolo-
ilyen véget ért s a király is nagyon meg-
van elégedve ezzel a megoldással. Oroszor-
szággal való szerződésünkben sem politikai
mentségekről, sem katonai szökevényekről
nincs szó. Románia sohasem lesz a világ
semiféle országainak hóhéja.

Vármegyénk és vidéke.

**Hajdumegye közigazgatási bi-
zottsága** Domahidy Elemér főispán elnök-
lete alatt hétfőn d. e. tartotta megrendes havi
ülését, melyen a vármegye mult havi állapo-
táról számoltak be a referensek.

Vármegyénk állategészségügye.
Hajdúvármegyében a mult hónapban —
Leidl Emil állatorvos jelentése szerint — a
körülményekhez képest kielégítőek voltak az
állategészségügyi állapotok. Megszűnt Szo-
boslón és Vámospércsen a lépfene, Had-
házon és Kabán a lovak között rühkór, mely
utóbbi Mikepércsen és Vámospércsen lépett
fel szörványosan.

Két tanító nyugdíjazása. Két ér-
demes tanító nyugdíjazásáról értesül-
tünk Nagy Antal és Vincze József
földesi ev. ref. tanítók kérték 30 éven-
tuli szolgálat után a nyugdíjazásukat.
A dr. Losonczy Álmós főorvos elnök-
lete alatt működő bizottság javasolta
a nyugdíjazást.

Körlégi viszonyok nálunk. Junius
hónap hőmérséke általában mérsékelt volt,
bár a déli órákban nagy volt a forróság. A
legalacsonyabb hőfok 10.4 R. fok (13.án
reggel) volt a legmagasabb pedig 16.2 R.
fok (11-én délben). Átlagos hőmérsék dé-
előtt 16.3, délben 19.7, este 16.2 R. fok
volt. Hét nap derült volt, 16 napon eső, 8
napon égiháboru.

Népesedés. Juniusban a vármegye
területén Bőszörményben, Nánáson, Balmaz-
újvároson, Nádudvaron, Földesen, Tisza-
csegén és Tetétlenen a halálesetek felül-
múlták a születések számát. A halálozást
főleg gümőkóros és bélhajok, valamint
agybetegségek és gyermekeknél görcsök
okozták. Rendkívüli haláleset volt 16 és

pedig 10 öngyilkos, 4 szerencsétlenség általi
és hat esetben idegen kéztől származott a
halál. Születés volt 465, a halálesetek
száma 459 s így 9 a szaporodás juniusban.

Leesett a padlásról. A bihar-
gyei Gálos községben Szalay Péter oda-
való lakos két kis fia a padlásra ját-
szadozott a ház galambjaival. Ettették a
galambokat. A kisebbik fiu, Szalay
Ferencz a padlásajtóból kinyújtotta
kezét, hogy egy galambot megfogjon s
ezt oly szerencsétlenül tette, hogy
egyensúlyát veszítve hirtelen leesett a
magasból. A koponyája szétrepedt s
rögtön meghalt.

Szomorú számok. Losonczy Álmós
dr. megyei főorvos azt jelenti, hogy Hajdu-
megye mult havi közegészségügye ép oly
kedvezőtlen, mint májusban. Heveny fertőző
betegségek közül ronszó toroklobban 6
községben 10 gyermek betegedet meg, vör-
henyben 7 községben 5. Hajduböszörmény-
ben a kanyaró járvány tart és 136-an uja-
ban ismét megbetegedtek. Összesen hat
községben volt járvány a kanyaró, melyben
288 beteg közül 18 halt.

Az adó. Egyenes adóban 17428.41
koronát fizettek be, ami 62.440 koronánál
kevesebb a tavalyinál pénzügy. igazg. 5. a mi-
niszter 1 fizetési halasztást adott. Összesen
adóba 327404.92 kor. folyt be, 13308.79
koronánál kevesebb tavalyinál.

Akit halálba kergettek. Hegyköz-
ujlakon a gazdája kergette halálba Tóth
Mihály 19 éves szolgaleányát. Nem
volt nyugta se éjjel, se nappal, haj-
szolták a munkára a fiut, a ki ugy-
szólván még ebéd alatt se pihent. A
hajszolás elvette kedvét a nyomoru-
ságos élettől, Tóth Mihályt, akit reggelre
az istálló gerendáján felakasztva, holtan
találtak.

Tiszába fult. Koós Imre szolnoki pol-
gáriiskolai tanuló több társával a Tiszába
ment fürödni. Koós Imre fürdés közben görc-
söket kapott és a víz alá merült. Társai
hozzá láttak a mentéshez, de már akkor
késő volt, odafult.

Színház.

A szerződészegő baritonista.

(Zilahy és Horváth Kálmán.)

Az „Arad és Vidéke“ után közöljük
Zilahy Gyula igazgató énekes színészét,
Horváth Kálmán — tudvalevőleg — szer-
ződés szegésre birta Beöthy László, a
Király Színház igazgatója.

Beöthy ugyanezt tette a mult évben
Krecsányival. Tőle két vezető énekesát vitte
el, Mihályi tenoristát és Könyei bariton
énekest és ezáltal Krecsányit a legkínosabb
zavarba hozta, temesvári idényének közvet-
len megkezdése előtt.

Most így járt Zilahy Gyula is. Horváth
Kálmán felkereste Zilahyt Gödöllőn és
kért a békés megoldást. Kijelentette, hogy
ő jelen helyzetben elégedett: Zilahy igaz-
gatói rendszerét, vezetését, személyet sze-
reti, — de hát a főváros — mégis csak
főváros.

Ebben Horváthnak igaza van, de
Zilahy sem tehetett másként, mint határo-
zottan megtagadta szerződésének felbon-
tását. Horváth ennek dacára elszerződött
és Zilahy megtette ellene a lépéseket
Bezerédj miniszteri tanácsosnál és a Színész
Egyleténél.

Horváthot kizárhatják az egyesületből,
nyugdíj jogosultságát is elveszitheti, de azért

zavartalanul működhet tovább a fővárosban
— mert a fővárosi színházak nem tartoz-
nak a vidéki Színész-Egylet hatáskörébe.
Zilahynál minden énekes szerepkör
duplán van betöltve, zavarba nem jöhet, de
emellett ugy tudjuk gondoskodott a helyet-
tesről is, az esetben, ha Horváth tényleg
nem menne vele Debreczenbe.

Ez az eset mindenesetre szomorú világot
vet a vidéki magyar színészet viszonyaira
és jövőndő fejlődésképeességére. A főváros
ez a telhetetlen moloch mindent és min-
denkit elnyel, s a vidék nem képes termelni
annyi színész emberanyagot, amennyi a
budapesti színházak befogadó képességének
elegendő volna. A helyzet ma az a nagyobb
provincziális társulatoknál, hogy amint egy
ember kiemelkedik az átlagból s a neve
kezd ismertté válni, azonnal rávetik magukat
a „nagy“ direktorok. Így járt Zilahy két év
előtt B. Szabóval, akit Leszkay valóság-
ellopott Aradról s ugyanez az eset ma Hor-
váth Kálmánnak, aki Fedák Sári utódjának
vau kiszemelve a primadonnai méltóságban.
A mind sürűbben előforduló szerződészegé-
sek ellen egyáltalán nincsenek megóva a
vidéki színigazgatók. Ha pedig ez így tart
tovább is, akkor néhány év alatt hihetetlen
módon alá fog szállni a vidéki színjátszás
nívója, ami pedig csöppet sem érdeke a
magyar kulturának. Éppen azért tenni kell
valamit ez ellen, vagy kormányrendeletileg,
vagy törvényhozással, hogy sulya legyen a
dolognak. Ez a megalkotandó új jogszabály
mindamállett nem korlátozná az egyéni
ambíciót, csupán mindkét félre megfelelően
méltányos utra terelné azt. Ekként aztán
nemcsak a direktorok lennének megóva a
kellemetlen meglepetésektől, hanem a kö-
zönség is.

A honvédszázados tragédiája.

(Megörült a gyorsvonaton.)

Már röviden említettük az itt következ-
megrendítő esetet, a melynek most újabb
részleteit közöljük :

— Eltűnt százados. Még a mult hónap
29-én, csütörtökön történt, hogy T. Lajos
honvédszázados a Budapestről Debreczen felé
induló vonatra szállt, hogy Nagykárolyba
utazzék. A százados oda meg nem érkezett,
s azóta magáról hírt nem adott. Aggódo
hozzátartozói attól félnek, hogy valami baja
esett. A család ezuton is kéri a vonaton
akkor utazókat, legyenek szivesek tudatni,
hogy a százados melyik állomáson szállt le
a vonatról.

T. Lajos honvédszázados, akiről
itt szó van, azóta már megkerült s je-
lenleg fölöttébb biztos helyen van: a
gyulai országos elmeógyógyintézetben.

A szerencsétlen ember nem junius
29-én, hanem 30-án reggel 8 órakor
csakugyan fölszállott a budapesti keleti
pályaudvaron az aradi gyorsvonatra,
miután előzőleg Nagykárolyig egy első
osztályu jegyet váltott. Mikor a vonat
Szolnokra érkezett, a századosnak át
kellett volna szállnia a Püspökladány
fslé induló másik gyorsvonatra, de ezt
elmulasztotta megtenni és ment tovább
Aradnak. Az uton egész normálisan
viselkedett. Békéscsabán azonban, a
hová délelőtt 11 órakor ért a vonat,
leszállott és kard meg sapka nélkül be-
setett az étterembe. Ott helyet foglalt
egy asztalnál és idegesen szólította a
pinczért.

— Parancsol? — kérdezte az
éthordó alázatosan meghajolva.

— Nem, nem ebédelek — vála-

szolta a kapitány — két óra múlva ugyanis Nagykárolyba érünk, majd ott eszem.

Ez a zavartnak látszó kijelentése már feltűnést keltett és kezdték megfigyelni a magas termetű, fekete, beteges külsejű katonát.

Csak néhány percig i özött ezután a restaurációban, majd hirtelen elhatározással fölkel az asztaltól, egy széket vitt magával és kiült a perronra. Ott egyszerre valóságos lethargiába esett, hangosan elkezdett beszélni, majd hirtelen könnyek törtek elő a szeméből. Ez többször megismétlődött s ilyenkor mindig eltakarta az arcát kezével.

Csakhamar egész csoportosulás támadt körülötte s miután az aradi üzletvezetőségnek több tisztviselője is szemlélője volt a jelenetnek, az illetők meg akarták kimélni a szegény embert a tolokodó kíváncsiságtól s az állomáson szolgálattelvő rendőrt beküldötték a gyalogsági laktanyába, hogy jelentés tegyen a kinos esetről a katonai parancsnokságnak.

Rövid negyedóra múlva megjelent a pályaudvaron báró Metzger Rudolf, a 101-ik gyalogezred kapitánya egy hadnagy kíséretében s egyenesen oda lépett a zokogó honvédszázadoshoz.

— Báró Metzger vagyok, mutatkozott be a kapitány.

T. Lajos hirtelen felugrott és szalutált, bár nem volt sapka a fején. Metzger báró ezután tapintatosan kikérdezte, honnét jött, merre készül s végre azon ürügy alatt, hogy elkíséri Nagykárolyba, Gyulára vitte az ottani honvédszázadoshoz a századost, akin hirtelen jött elmezavar vett erőt a vonaton.

Egyébként az sincs kizárva, hogy már megtámadott agygyal indult el Budapestről s ezért tévesztette el az utirányt.

Gyulán a honvédszázadosparancsnok nyomban távirati jelentést küldött szerencsétlen bajtársa szomorú sorsáról Nagykárolyba, állomáshelyére, ahonnét azt az utasítást kapta, hogy ideiglenesen helyezze el T. Lajost a gyulai országos elmeógyógyintézetben. Ez meg is történt s azóta ott mormolja maga elé sötét monológjait az öntudatát sirató honvédszázados.

Egyházak és iskolák.

A helybeli róm. kath. főgymnasiumban lemondás következtében üreseedésbe jött a pedellusi és iskolaügyi állás, melyekre nyilvános pályázatot hirdet a főgymn. bizottság. A pedellus fizetése évi 600 kor. hónapos részletekben, világítás fejében 20 kor. évenként szabad lakás és fűtés. Az iskolaügyi állás után jár évi 500 kor. hónapos részletekben, világítás fejében 20 kor. évenként, szabad lakás és fűtés. Mindkét állással egyéb apróbb mellékjelmek járnak. Pályázhatnak ezen állásokra róm. kath. vallású, katona viselt családos emberek. — A bélyegtelen folyamodványok eddigi szolgálato igazoló okmányokkal folyó évi augusztus hó 1-éig beadandók az alul-

írottához; az állás folyó évi augusztus hó 16 elfoglalandó. Dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost, mint a főgymnasiumi bizottság elnöke

Dr. Schlauch Lőrincz a nagyváradi nagynevű bibornok-püspök halálózása évfordulóján e hó 10-én hétfőn ünnepélyes gyászistentisztelet volt a róm. kath. templomban, melyet dr. Wolafka Nándor püspök végzett fényes segédlettel.

Tüzelőfa szállítás. A szükségelt tüzelőfának biztosítására, mely a helybeli okok főgymnasium részére az 1905—6-ik tanévre megkivántatik, nyilvános pályázatot hirdetnek. Kell 340—360 köbméter, jó minőségű tüzelőfa, szállítva több időpontban a helybeli róm. kath. főgymnasium udvarára. Vállalkozók felkérhetnek hogy zárt ajánlatukat f. évi augusztus hó 31-éig a feliretnál beadják, a főgymnasiumi bizottság fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között szabadon választhat. Dr. Wolafka Nándor v. püspök prépost mint a főgymnasiumi bizottság elnöke.

UJDONSÁGOK.

Lütek a Hortobágnak.

— A szegediek mirőlünk. —

A jó öreg Szegedi Napló, a mi öreg Debreczenünkkel, a mi sovány Hortobágyunkkal foglalkozik abból az alkalomból, hogy ifjabb Móricz Pál egy sirató levelet küldött a szegedi híres Beck Pista városi jegyzőnek, a nagy magyaralföld legdaliásabb csendbiztosok magyarjának. Ez az irás, melyet Bob (Szigethy Vilmos író) szerkesztett, így hangzik:

Lütek a Hortobágnak.

Czélyszerűtlen volna keseregni a fölött, hogy mint pusztul lassan-lassan, de egyre biztosabban a magyarság jellegzetessége szokásban, viseletben egyaránt. Könyvet is lehetne erről írni, annyi adat halmozódott már össze s tovaszállt a régi idő, mikor a nagy árvíz utáni fölsegélyezés korában inkább hajadon fővel, ingujban járt a szegedi ember, semhogy magára vegye a külföldről ajándékképpen küldött czilindert és frakkot.

Paraplé nélkül manap már be se jön a városba a tanyai ember, Beck Pista pedig keseregve meséli, hogy látott már mezei munkást keménykálában és pepita nadrágban.

Móricz Paja, a sovén tajszeretéről országszerte ismert jeles magyar író ánzikszot küldött ma Debreczenből Beck Pistának. Hogy mi van a képen, az kitűnik az alájegyzett sorokból:

No, kedves sógor, lütek már a nagy Hortobágnak, midőn ime a gulya szélén is cigarettézik ez a tatár képű zsvány pásztor.

Hát biz ebben van keseregni való, mért nemsokára csak muzeumok régi rajzaiból látjuk meg, hogy mi volt a magyaros és mi nem. A gulyás ember pedig átalakul épp olyan formában, amint a vasuti restaurációkban alakult át a róla elnevezett étel „gollasch“-sá.

Bob.

— **Kossuth második fia is hazajön.** A nagy Kossuth egyik fia polgárczímrel érkezett hozzánk, Kossuth Ferencz, a mérnök. A második fia, Kossuth Lajos Tódor idegen országban szerzett vasutigazgatói állást. Mind a kettő küzdelemmel váltotta meg a jogot a tisztos polgári élethez. Egyik se kívánczik arra, hogy születésük jussán becézzük őket, bátor ha főrangon születnek, bizonyosan gondoskodott volna gondtalan ellátásukról a nemzet. Kossuth Lajos Tódorral értékes emberrel gyarapodnék az ország, ha itthon fognánk. Ugy tudjuk, hogy az olasz kormány államosította azt a vasutat, amelynek élén Kossuth Lajos fia áll. Minálunk meg az az állapot, hogy Ludwigh otthagyja a Máv. elnökgazgatóságát, még pedig néhány hét múltán. Ugy tudjuk, hogy Vörös László miniszter már szolt is róla Kossuth Ferencznek, hogy Kossuth Lajos Tódort szeretné megszerezni Magyarországnak s nagy örömmel fogadta a hirt, hogy Kossuth Lajos Tódor vállalja a Máv. elnökgazgatását.

— **Tudomány az iparban.** Haladó korunk mind közelebbi viszonyba hozza a tudományt a napi kenyérrel. Ipariskolák, szaktanfolyamok a tudomány vivmányait mind szélesebb körök közkinésévé teszik. Így a szatmári cipészipari vándortanfolyam, mely 4 hétig tartott e hó 9-én nyert befejezést. 16 mester és 6 segéd vett részt e tanfolyamon s bámulatos haladásról tett tanuságot a tanfolyam bezárása alkalmából tartott vizsgán. A vizsgázók a legbonyolultabb mértani szerkesztések segélyével könnyedén szabták ki a csinos alaku különböző cipőket és boncztani ismeretek segélyével konstruált kaptafaikat is bemutatták. A két legjobb eredménnyel végzett mester: Glozer János és Dézsy Gyula a megjelent miniszteri küldöttől értékes szakkönyvet kapott jutalmul. A kereskedelmi és iparkamara részéről megjelent Dr. Rédei s. titkár a kamara nevében köszönetét fejezte ki az ambíciósus tanítványoknak a tanusított szép igyekezetért és eredményért s azon óhaj kifejezése mellett rekesztette be a tanfolyamot, hogy vajha hazánk összes iparosai is követnék az önképzés e szép példáját hasonló eredménnyel.

— **Lefoglalt falragasz.** Vasárnap éjszaka a munkások falragaszokon hívták fel a munkásokat az általános sztrájkra. A falragaszokat a rendőrség elkobozta. — A vörös színű plakátok szövege a következő: Figyelem! Tisztelt polgárok és munkástársak! Mivel hogy a városi tanács Végh Gyula rendőrkapitányt oda utalja, hogy az építőmunkások sztrájkanyagát oszlossa fel, ahol ők békésen nyolcz héten át éheztek csak azért, hogy egy pár fillérrel munkájukért többet kapjanak, de ez nem történt meg, hanem ahelyett kizárta a kapitalista burzsoa osztály a hatóság közbenjárásával együttesen a társadalom hasznos munkájából, hogy pusztuljanak el éhen, vagy anyai fizetésért dolgozzanak, amennyit az építő pénzkufár mesterek akarják. De mivelhogy ez nem sikerült, mert építő testvéreink inkább éhen pusztulnak, de még sem adják oda munkarejükét a tőkésnek. Ezt látva a hatóság, hogy ezek nem pusztulnak éhen el, szuronyokhoz nyul, felzavarják a munkás békés sztrájkanyagát. Ezt ez egy szabadságot sem enged meg a munkásnak, tehát ez uton felhívjuk a hatóság figyelmét és a polgárságot is kérjük, legyen közbenjáró, hogy a

julius
Sán
gató
nek
erde
Dan
Müs

2.
vid
e.
egy
Má
„M
vel
Na
nót
ren
rel
Fér
a d
roly
dale
rona
Kez

sztrájkjánya visszaadassék az építőmunkások részére. Ha ez nem történne, ebből kifolyólag Debreczen öszmunkássága elvállalta a szolidaritást az építőmunkásokért és kész általános sztrájkba lépni a strájk szabadságáért, ami igen káros lenne Debreczen városára. Föl tehát munkástestvérek, készüljétek, hogy a kellő pillanatban együtt lehessünk! Jelszavunk: egy mindért, mindnyájan egyért! A debreczeni szociáldemokrata párt vezetőség.

— **Rosz termés.** A debreczeni határban nagyon rosz a termés. A fekete rozsa és a szárazság tönkretette a termést az utolsó hetekben. Az egész határban ezer és ezer birtokos érzi a csapást. Az adóleengedés iránti kérvények száma megszámlálhatatlan. Csóka Samu adóügyi tanácsnok a pénzügyigazgatóság kiküldöttjével már hetek óta jár a debreczeni határban, ahol mindenütt tapasztalták, hogy a gazdákat óriási csapás érte és méltón kérnek adóleengedést.

— **Házilipari tanfolyam a kamaránál.** A kamara állandó iparmuzeumi helyiségében rendezett ingyenes szulfonó tanfolyamot hétfőn délelőtt nyitotta meg Szabó Kálmán országos képviselő, kamarai elnök. A tanfolyamon nyomban megkezdődött a tanítás s ez naponta délelőtt 9—12 és délután 3—6 között tart. A tanfolyamra annak első napján még további jelentkezéseket felvesz a kamara titkári hivatala.

— **Bimbó hullás.** Katona József Szapanos u. polgártársunkat vesztesség érte. 20 hónapos Józseka kis fiát ragadta el július hó 10 én délelőtt 10 órakor a kérélnhetetlen halál. Temetése f. hó 12-dikén szerdán délután 3 órakor lesz Mezőn-ut 5. sz. háztól.

— **Ismét kisvasuti baleset.** Vasárnap délután 2—3 óra közt a Bika előtt ismét elakadt a kisvasut. Az úgynevezett „bugós” gép akadt el, az utasait úgy kellett átszállítani más vonatra. A megakadt gépet egy 6 órg tájban vontatták vissza az állomásra.

— **Meghaltak.** Kiss József ev. ref. 19 é., Samula Mária rk. 20 é., Pocsai József ev. r. 8 hónapos, Bökönyi Lujza r. k. 14 napos, Markó Róza ev. ref. 16 hónapos, Rösner Adolf izr. 19 hónapos, Alberti Emma rk. 54 é., Kecskés József ev. ref. 5 é., özv. Dráveczki Istvánné ev. ref. 88 é., Kiss Julianna ev. ref. 17 é., Hubert Tivadarné ag. ev. 57 é., Balla Dezső ev. ref. 25 é., Kovács Sándor ev. ref. 6 hónapos, Steiner Borbála izr. 6 hónapos, Glück Margit izr. 5 napos, Laboda István r. k. 44 é., Pásti Sándor ev. ref. 2 éves.

— **Vonattetején utazott.** Springer József a kedélyes utazások módzatait újabbakkal gazdagította. Vasárnap ugyanis egyik Nyíregyháza felé induló vonat tetejére felült s ott akart utazni. Nem utazhatott tovább Felsőjózseánál, mert itt a személyzet észrevette és átadta a csendőrségnek.

— **A Zion-egyleti tagok figyelme.** A Zion egylet rendes tagjai ezúton értesítetnek, hogy Kohn eljáró augusztus hó 1-ig a várostól távol lesz. Ez idő alatt tagsági járulékok Schwarcz M. L. ur üzleti helyiségében fizethetők; ugyanott kaphatók gyógyszerári könyvek is. Az előjáróság.

— **Halálozások.** Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk felejtethetlen fiunknak, testvérünknek, sógorunknak és szerte tett jó rokonnak néhai erkötvélyesi dr. Balla Dezső m. kir. törvényszéki aljegyzőnek folyó hó 9 én d. u. fél 3 órakor, életének 25-ik évében, ho-szas és súlyos betegség után történt gyászos elhunytát. Drága halotunk hült totamei folyó hó 12-én, d. u. 5

órákor, az ev. ref. egyház szertartása szerint, Csokonai-utca 3. számú házuktól, a Nagytemplomban tartandó gyászima után a Szent-Anna-utcai sirkertbe fognak örök nyugalomra tétetni. Balla Albert nejevel szül. Szabó Terézszel, valamint számos rokonok nevében is. — A B. F. R. A. A legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a legjobb gyermek, testvér és rokon néhai Szentpétery István kereskedő segédnek élete 24 ik évében, rövid szenvedés után, ma hajnalban váratlanul bekövetkezett csendes elhunytát. Kedves halottunk földi részei folyó július 11-én délután 1/24 órákor fognak a Kigyó utca 35. számú családi gyász háztól az ev. ref. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima után a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra helyzetetni. Özv. Szentpétery Ferenczné.

— **Elvitték a kerékpárját.** Utóbbi időben megsaporodott a tolvajok száma Debreczenben. Főleg a kerékpárookra pályáznak Debreczen tolvajai. Fuchs János fodrász és borbélymester a megyeház előtt letette hétfőn délután 440 koronás kerékpárját s bement Varga és Vass czéeghez. Mig ott pár szót beszélt és aztán dolgát végezve távozott, de a biciklijét már nem találta sehol. A rendőség erőlyesen nyomoz.

— **Hirtelen halál** Szentpétery István volt vaskereskedő segéd hirtelen haláláról megemlékeztünk. Leirtuk a részleteket is. Hétfőn a közkörházban felbontolták. A halál oka: szívszélhűdés. Szentpéteryt ma fogják temetni.

— **Mulató tolvajok.** Schwarcz E. csapó utcai vendéglőjében néhány kubikos mulatott. A vendéglősnék néhány ruhadarabja kabát, mellény, nadrág stb. az ajtóra ki volt akasztva. A kubikosok távoztak, de a ruhákat is magokkal vitték. Mire észrevették a lopást, a kubikosok már eltűntek. A parasztes állítása szerint a lopást Juhász István követte el.

— **Ellopták a pénztárcáját.** Bernát Dezső kocsigyártó Hatvan-utca 58. sz. a. lakos hétfőn kirakta a ruháit az udvarra szellőzni. Egy vigyázatlan pillanatban eddig ismeretlen tettes kikutatta zsebeit és 9 koronájával terhelt bőrtárcáját ellopta. A rendőség nyomoz.

— **Gyűrűt és órát lopott.** Kellemtelen meglepetés érte Kollár Gábor Hatvan-utca 58. sz. a. kovácssegédet. Óráját, láncát és gyűrűt lakásában az asztalra tette. Ő maga meg dolgozhoz látott. Mikor munkájából visszatért, már nem találta ott kihagyott ékszereit. A lopásról jelentést tett a rendőségnek.

— **Talált tárgyak.** Tegnap a hajdu-szoboszlói országúton kisebb összeggel és 1 drb személyigazolvánnyal egy kis fekete bőr tárcza találtatott; tulajdonosa kellő igazolás mellett a rendőrkapitányságnál átveheti. — Találtatott egy zsákban több csomag, igazolt tulajdonosa átveheti a II. ker. rendőrkapitányságtól.

— **Angelotti mulató.** F. hó 13-án, szerdán nagy ünnepei jótékonyczetu előadás lesz az Angelotti mulatóban a debreczeni mentő egyesület javára. Minden igyekezettel ayon lesznek, hogy a nemes czélhoy méltóan a műsor is meglepően ünnepei legyen. Szolgáljuk mindnyájan erőnkhez képest e nemes czélt. Angelottiné.

Fenyő Sándor Amerikában.

Csöndben, szinte titokban hagyta el a hónap elején Fenyő Sándor a börtönt. Letelt a büntetése ezen a napon s vagyoinak s egészségének roncsaival az újvilág felé vette útját ez a beteg ember, akinek zsenialitását csak egyizmus multa felül. Kíméletlenül gázolt keresztül a másik vagyoin és existenciáján, hogy a maga céljait el

érhesse s pusztító, hódító útjában halálosan elbukott egy tizenhárom esztendő leány szoknyáján.

Fenyő Sándor két hónapot ült az alkotmány utcai börtönben. A Kuria három hónapra szállította le büntetését s ebből egy hónapot már vizsgálati fogságával ült le. A fogházban kivételesen jó dolga volt. Szabad volt cigarettázni és vendégeket fogadhatta. Ez az asszony, Mahler bankár elvált felesége a Fenyő neje lett szerelemből, a hitvesi hűség és feláldozás példányképe, követte férjét a rossz sorsában és követi most Amerikába is.

Fenyő Sándor július elsején hagyta el az alkotmány utcai zárt helyiséget és Üllői-ut 9. sz. alatti lakásába hajtatott, ahol már várta felesége és rokonsága. A mult hét egyik napján pedig feleségével együtt Bréma-ba utazott s ma már az Ocean gőzönsül a kivándorló büntetett előéletű egyén, a ki, ha egy kis baleset nem éri, Magyarországon még miniszter is lehetett volna.

Fenyő Sándor ismeretes bünpörének megkezdése előtt tizezer koronányi tiszteletdíjban állapotodott meg védőügyvédjével. Az összeg felét azonnal lefizette, a másikat letétben helyezte. Ugy értesülünk, hogy a letétbe helyezett összeget valaki időközben bíróilag lefoglaltatta. Fenyő védőügyvéde ezzel elesett a honorium második felétől.

Szőkevények Potemkinról.

Budapest, július 19.

Ma délelőtt hat érdekes férfiú érkezett meg a keleti pályaudvaron. A varsói vonaláról jövő gyorsvonattal jöttek. Izmos, tagbaszakadt emberek napbarnította arczczal és körszakállal. Megérkezésük után egy közeli vendéglőben helyezkedtek el, hogy egy kis ital mellett pihenjék ki a hosszú ut fáradalmát.

E hat férfiú névszert George Vaszilov, Alexander Trohmann, Schulko Knizics, Michael Konstantinovics, Szergej Trepoff és Armin Deutsch a Konstanztanban leszerelt matrőza volt. Deutsch Armin köztük a forradalmi bizottságnak egyik tagja, aki két hét előtt jött Pétervárról Odesszába, hogy ott a 200 tagból álló forradalmi bizottsággal egyetemben előkészítse Délországi általános forradalmát.

Lapunk munkatársa beszélgetésbe elegyedett a leszerelt forradalmárokkal. Mindegyik tudott valamit németül s így megtudták magukat értetni. A következőket adták elő:

A központi forradalmi bizottság terve szerint a lázadás Knáz-Potemkin lett volna az első lépés Oroszország általános forradalma felé. Az odesszai zendülés is csak egy részlet volt a hatalmas programban.

Az általános forradalom terve azonban dugába dőlt, a melynek az oka az, hogy a hadihajók legénysége nem volt még jól szervezve s ezenfelül egy félreértés következtében számos hadihajó forradalmi érzelmű legénysége úgy volt értesülve, hogy a forradalom csak augusztus hónapban fog kitörni. Ezért nem csapott át a tűz egész Délorszagra és a Fekete ten-

gerre E szavakkal fejezte be Deutsch Ármín az előadást:

— Mi most szerte utazunk a világ minden tája felé, de 2 hónap múlva ismét visszatérünk Oroszországba, amikor újra ki fog ütni a forradalom, de akkor egyszerre borítja lázba egész Oroszországot.

Délután 1 órakor Potemkin matrózai tovább utaznak Bécs felé.

TÁVIRATOK.

Az Orosz forradalom.

Berlin, július 10. Peterhofban, ahol a császár és családja nyaral, a katonai őrséget megkettőztették, mert attól félnek, hogy a Kronstadtban fellázadt tengerészek támadást fognak intézni a főváros ellen a tenger felől. A tenger felől 3 hajó őrzik a fővárost, amelyen csak tisztek és megbízható matrózok vannak.

Hamburg, július 10. A császár elhatározta, hogy Moszkvába utazik és a birodalmi gyűlést (duma) összehívja.

London, július 10. A rossz termés miatt Oroszország sok vidékén éhínség tört ki. A lakosság elkeseredésében a birtokosokat fenyegeti. Az éhínség csillapítására nincs rendes fedezet, mert a háború mindent felemészített.

London, július 10. A császár detronizálása a családban is párt alakult. Az összeesküvők Alexandrovics Mihály akarják a trónra ültetni. Félő, hogy ezt a forradalmat vérbe fogják folytatni.

Fejérváry Bécsben.

Bécs, július 10. Fejérváry Géza báró ma reggel Ischlből Bécsbe érkezett. Délelőtti hosszasan tárgyalt Pitreich közös hadügyminiszterrel, majd Burián báró közös pénzügyminiszterrel.

Orosz-japán háború.

London, július 10. Linevics fővezér helyzete kétségbeesett. A seregben mindennapos a lázongás. Egész századok átszöknének a japánokhoz és önként megadják magukat. A japán csapatok egyre szűkebbre húzzák a gyűrűt körülötte.

Madeburg, július 10. Az orosz békekövetek július 14-én indulnak Washingtonban. Magukkal viszik az orosz császár sajátkezűleg írt levelét, amelyet Roosevelt elnökhöz intézett.

Pétervár, július 10. Linevics fővezér jelenti, hogy a japánok Koratovsk város őrségét elfogták. Reggel 8 órakor a looschi öbölbe két japán torpedó hajózott be és fűzött az erősségre, amelyet megtámadott ugyanazon időben a japán lovasság és gyalogság is. Az oroszok a várost felgyújtották és elmenekültek.

Wladivosztok, július 10. (Pétervári távirati ügynökség.) Sachalin déli bcsucsaról meglátták egy kelet felé tartó

hajóhadat, mely a Fuzo és Csien-Yuen nevű csatahajókból, egy az Ivate nevű cirkáló mintájára készült hajóból, hat kisebb cirkálóból, négy ágyunaszádból, 36 torpedózuzóból és tíz szállítóhajóból állott. Két torpedónaszád a La Perouse tengerszorostól nyugatra cirkál.

Az üldözött merénylő.

Budapest, július 10. A spanyol király merénylője, Ferrá Alessandro ellen a fővárosi rendőrség elfogatási parancsot adott ki. Az a gyanú ugyanis, hogy Budapesten lappang.

Csongrád diszpolgárai.

Csongrád, július 10. Csongrád városa Pap Gedeon elnöke alatt Kosuth Ferenczet, gróf Apponyi Albertet, báró Bánffy Dezsőt, Justh Gyulát és gróf Andácssy Gyulát diszpolgáiraivá választotta.

Követésre méltó példa.

Budapest, július 10. Mocsáry Géza ungvári földbirtokos 10.000 koronát tett le a közjegyző előtt azon megyei tisztviselők részére, akiket a Fejérváry-kormány esetleg fel fog függeszteni hivatalától.

Károlyi György nyílt levele.

Budapest, július 10. Károlyi György gróf, a krassói kerület képviselője nyílt levelet intézett választóihoz, amelyben kijelenti, hogy Bánffy indítványa a képviselőházban törvénytelen volt, mert már az elnapló királyi kézirat felolvasása után tétetett. Felhívja egyébként a 61-es pártokat az egyesülésre.

Német szociálisták gyűlése.

Constanza, július 10. Tegnap nagy szociálisták gyűlése volt. A badeni kormány megtiltotta, hogy külföldi szónokok beszéljenek, mert ezek nem biztosították arról, hogy a német politikát érinteni nem fogják. Bebel megtámadta Bülow birodalmi kancellárt azért, hogy Jaurest eltiltotta. Szóváltette a marokkói kérdést, valamint az orosz állapottokat, ugyancsak egyéb világpolitikai fontosságú kérdéseket. A gyűlés résztvevői kirándultak a szomszédos svájci Kreuslingeribe, hol Greulich (Zürich) és Adler (Bécs) beszéltek. Utóbbi a szociálista eszményekről. Majd visszatért a gyűlés Constanza, hol többé tárgyalni nem lehetett, mert az ülés nem volt idejekorán bejelentve.

Bánya tűz.

Lemberg, július 10. Borislawból jelentik, hogy ott szombaton éjjel a galicziai kárpáti petróleumtársaság 39. számú tárnájának Potok menetében valószínűleg vigyázatlanság következtében tűz keletkezett. Szélcsend volt és sikerült a tüzet elszigetelni és eloltani. Csak az egyik medenczét érte kár.

Rendőri betyárságok.

Hogy bálnak a tisztességes emberrel?

— Julius nyolczadikán délután több társammal együtt — írja egyik budapesti olvasó — a Krimicsau-hoz címzett vendéglőben szórakoztam, mikor egyszerre észrevettük, hogy a Dob-utcának velünk szemközt lévő járdáján nagy népesödés támadt. A csődület oka az volt, hogy az 1628-as számú rendőr egy részeg ember eleinte ideoda ránczigált, majd pedig öklével úgy arcon vágott, hogy az elesett s rögtön elöntötte a vér. Társaimmal elhatároztuk, hogy a szerencsétlen embert, nehogy további ütlegetek kelljen szenvednie, tapintatosan a rendőrségre vinni segítjük. Mire kértünk az utcára, a rendőr már kardjával ütötte az áldozatot és hajánál fogva verte fejét a kövezethez, úgy hogy a vér orrán száján számtalan sebből csak úgy patakzott. Főlháborodv a történeten, a szerencsétlen emberhez léptem, fölemeltem a vértócsából s így szóltam hozzá:

— Jöjjön édes barátom! A többit majd elvégezzük törvényes uton.

— Karra vettem emberem s a rendőrrel a hársfa-utcai kaptányságra mentem. Itt több rendőr áldogált. Ezek közül az egyik Saller nevű cipészt berángatott a kapu, aki csöndes szemlélője volt a dolognak. Ebben a pillanatban a kapu előtt a kapu alatt torkon tagadott egy ott ácsorgó rendőr és fojtogatni kezdett. Fől téptem a kaput, s a köönség látta hogy fojtogatnak. Visszarántottak, ránczarták a kaput, két nagy kutyát uszítottak ránk, az 1628-as arczúttóttársai rárohantak, a részeg embert dögnyözték, a cipészt úgy összeverték, hogy a szemő ma is dagadt. Ki tudja, meddig tart ez az ázsiai tülekedés, ha én hatalmasat nem kiáltok mire a szomzedság összefutott s a kaput benyomta. Erre az őrsőbába kísérték bennünket s majd telefonáltak a mentőkért, mert a részeg embert félig holtra verték. Ezután megkezdődött a kihallgatás s a jegyzőkönyv felvétel, miközben csak úgy röpködtek felénk a rabló, zsvány, betörő, csavargó, disznó kifejezések. Végül az ellenőr oktatott ki bennünket azzal, hogy minek avatkozuok más dolgába. Négy órai kínzás után, anélkül, hogy a jegyzőkönyvet, amelyet he'én összesugdolóvva, suttymban készítettek, megmutatták volna nekünk, elbocsátottak bennünket.

Közgazdaság.

Méhészeti szaktanfolyam. A földmívelési magy. kir. miniszter a következő pályázatot bocsátott ki. A gödöllői m. kir. állami méhészeti gazdaságban a folyó évben szeptember hó 15-én megkezdődő két éves méhészmuakas tanfolyamra pályázat hirdetetik. Felvételtik hat olyan egyén, kik 18. életévüket betöltötték, de 35-ik életévüket még tul nem haladták. A felvételt kérő és egy koronás bélyeggel ellátott folyamodványokat a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez (Budapest, V. ker. Országház tér 11 szám) folyó évi július hó 31-ig a következő okmányokkal felszerelve kell benyújtani: 1. keresztlevelel (születési bizonyítvány); 2. az elemi iskola négy osztályának elvégzéséről szóló bizonyítvány; 3. hiteles bizonyítvány arról, hogy folyamodó valamegy mező, kert, szőlő- vagy erdőgazdaságban mint segéd munkás vagy mint egyéb alkalmazott legalább egy évet gyakorlatilag töltött és használhatóságának s megbízhatóságának tanujelét adta. A földmives vagy kertmunkás iskolát végzettek előnyben részesülnek; 4. azoknak, kik szülői gondozás alatt nem állanak, kifogástalan magukviseléséről tanuskodó községi községi bizonyítványt, azoknak pedig, kik

DEBRECZENI FÜGGETLEN
 UJSÁG
 1905/282 5-6 old.
 Kiegyeztetől

szülői vagy gyámi gondozás alatt állanak, az említett községi bizonyítványon kívül még a szülők esetleg gyámjuk oly beleegyező nyilatkozatát is kell melükelni, mely az illetőnek a tanfolyamra való belépését megengedi; 5. csatolandó továbbá az ép egészséges és munkára edzett testalkatot igazoló orvosi bizonyítvány, a himlőoltási bizonyítvánnyal együtt, a hadköteles sorban levők részé- hogyszükséges annak hiteles felülete se, ről a katonai szolgálat teljesítésének ideje a gazdaságban töltendő két év tartamával nem esik össze. Előnyben részesülnek azok, kik hadkötelezettségüknek már eleget tettek. A tanfolyamra felveendő egyének a telepen szabad lakást és állami költségén teljes ellátást kapnak. A hallgatók betegség esetén ingyenes orvosi segélyben és gyógyszerben részesülnek. A szükséges könyveket írószereket, a gyakorlati munkához megkívántatófelszerelést, szerző- számokat és eszközöket a tanulók használatra a gazdaságban kapják. Ezekon kívül évenként minden növendék 60 korona ruhapénzben is részesül oly módon, hogy a szükséges ruházatról ezen összeg erejéig a gazdaság vezetője gondoskodik.

Terménytőzsde.

Schvarcz E. debreczeni bizományos távirati jelentése. Budapest, 1905. július 10.

Készáru 10—15 olcsóbb, határidők lanyhák.

1905. októberi buza	15.40.—42
1906. áprilisi buza	15.90.—92
októberi rozsa	12.56.—58
1905. májusi rozsa	—
októberi zab	11.26.—28
1905. áprilisi zab	—
1906. májusi tengeri	10.66.—68
1905. júliusi	15.14.—16
szeptemberi	—
1905. augusztusi repce	23.70.—90

REGÉNY-CSARNOK.

Kisértet-látó.

25 — Amerikai bűnügyi regény. —
 — Vége van tehát a rablott pénznek. Elkártyáztam az utolsó koronát is — morgogta Kedgick és lábán égő fejét a tenyerebe temette. De azért még nincs vége. Ha a rémképek éjjel nappal üldöznek, a kártyázásba és mámorba akarom fojtani a keserűségemet. Nem lesz neked se nyugod te kutya, pénzkukac gazember, mert most már lehetetlen leszek. Meg fogok iudni mindent és aztán fejelentelek teged is, magam is. Mit ér nekem ez a czudar élet, ha kártyázni és inni nem fehet.

Könnyű szellő suhant a fákon át és meglibbentette a nyakára csavart kendőt, de ő folytatta dunnyogását.

— Persze, te azt szeretted volna, ha büntársadnak a szemét pár száz koronával kiszurod; a többit pedig elzsebelhetted volna magad. Mindent szeretted volna megkaparintani. De nem lesz nyugalmad, rád vetem magam és nem fogsz szabadulni tőlem. Ha azt képzeled, hogy ki fogsz olcsón használni engem, csalódni fogsz szörnyen. Meglásd, milyen hajlíthatatlan tudok én lenni.

— Te javíthatatlan vén gazember. A legalvalóbb és legutálatosabb zsvány vagy. Tiszteletben és becsületben élsz. Nem kell bujkálnod az emberek elől, mert érzéketlen vagy a bűnöd iránt, mintha nem is vétkezted volna. Sőt, te még bizalmasa vagy a titkos rendőröknek is.

Az ökleit felemelte, mintha megakarna ütni valakit.

— Persze, tudom én jól, hogy te avval együtt tárgyalsz. Múltkor is ott volt ná-

lad, Tudom, miről beszéltek. Még akkor is legravasszabbal álltal szóba.

Mintha újabb gondolat cikkezett volna az agyán keresztül, tovább folytatta.

— Te, aki minden gazságot elkövettél már és nem riadtál vissza semmi gonosz- ságtól. Persze, te minden zsványságra kap- ható vagy. Te rám szeretnéd kenni az egész bűnt, de ez nem fog sikeülni neked. De a hajadnál fogva foglak a nyilvánosság elé vonszolni és lefogom leplezni gonoszságodat. Mielőtt kinyomoznák az én bűnöm, az ökleimmel verlek agyon. Látom én, mit akarsz te. Rám akard harítani az egész gyilkos- ságot, azért küldöd a nyakamra a titkos- rendőrt. De ez nem fog sikerülni neked. A te gazságaid is napfényre fognak kerülni és én téged is leleplezek, mint tulajdonkép- peni tettest.

Lihegve hallgatott el. Tehetetlen düh- ben fogait csikorgatta. Ekkor vele szemben a szökőkút mellett emberi alak bukkant fel.

— Azelőtt semmit sem tudtam erről, mi a bűn, de most tudom, hogy erről az utról nincs visszatérés. A te hasznodért követtem el ezt is, de most már azt aka- rom, hogy nekem is legyen hasznom belőle. Olyan gazember leszek, mint te vagy és az én bűnöm áldozata légy te is.

Hirtelen léptek zaját hallotta. Ugy tünt fel előtte, mintha valami alak ugrott és tűn- volna el a bokrok közt. Utána valami lö- szaladt el az uton és kétségbeesetten kiál- tozott. Háta megett pedig valaki a követke- zőket mondta:

— Természetesen megyek önnel, hiszen aztán ugys szabadon kell bocsájtania.

Ugyanekkor több rendőr lépett ki az utra és négy-öt összekötözött alakot hajtot maga előtt.

Kedgick megjéjdt. Rémes gondolat cik- kázott az agyán keresztül.

— Talán csak nem akarnak engem el- fogni?

De azután látta, hogy tulajdonképpen most tart a rendőrség razzsiát a Was- hington parkban.

— Itt van még valaki! — kiáltott fel az egyik rendőr és Kedgick elé lépett.

(Folytatjuk.)

Szerkesztői üzenetek.

Dr. K. K. urnak. Helyben. Lapunk iránt most is megnyilatkozott szives figyelmét igen nagyra becsülöm. Amde a beküldött cikket keletkezése után két hét múlva nem közölhetjük. Az erre való alkalmosságát éppen az rontja le, hogy a budapesti

lapok a ezek révén egyik helyi lapunk már a felíratra adott választ is leközlötték. Máskor gyorsabb értesítést kérek.

Donogán és Somossy
 DEBRECZEN, Kistemplomház.
 Angol blous zephyrek.
 Francia batistok.
 Mosó Grenadinok.
 Székely férfi mosó szövetek!
 óriási raktára.

Az Alföldi takarékpénztár
 DEBRECZENBEN, Piacz-utca saját ház.

Elfogad betéteket
 4% kamatozás mellett.

Kölcsönöket nyújt
 váltókra, kötelezvényekre, értékpapi- rokra, valamint helybelli és vidéki pénz- intézetek részvényeire.

Óvadékkölcsönöket ad
 vállalkozóknak, bérlőknek, hivatalno- koknak.

Törlesztéses kölcsönök
 földbirtokokra és házakra

Vesz és elad
 Értékpapirokat, nevezetesen bel- és kül- földi járadékokat, zálogleveleket, sors- jegyeket részvényeket a legkedvezőbb napi árfolyamon.
 Raktárállalata elfogad árut beraktá- rozás céljából és arra előleget is nyújt a legelőnyösebb feltételek mellett.

Mindennemű felvilágosítással szí- vesen szolgál
 az intézet ügyvezetője.

Konyári Sóstó fürdő
 megnyit április hó 30-án.
 Gyógyítja a görvély kórt s annak következményeit, u. m. csontszűt, csont- velőlob, összezsugorodott ízület stb mindennemű köszvényes, csuzos bántalmakat, bármiféle bőrbajokat továbbá sápkór, máj lép, vese és belső daganatokat, külö- nösen női és férfi bajokra legkitűnőbb hatásu.
 Fürdő orvos: Dr. Móricz Ernő pocsaji tb. járás orvos.
 Kifogástalan tiszta fürdők, jól berendezett lakások, jó vendéglő (kitűnő ételek és tisztán kezelt italok személyes felügyeletem alatt állanak) és a mi fő, mélyen leszállított árak mellett rendkívül figyelmes kiszolgálásban részesülnek a t. fürdővendégek.
 Vasuti állomás: Hosszupályi, Debreczen—N. Létai vonalon. Posta és távirat- állomás helyben. Minden vonat érkezésénél kocsik állanak rendelkezésre.
 Tanítóknak, mindenféle tisztviselőknak, hivatalnokoknak 25% árkedvezményt.
 Tisztelettel
FRANK ZSIGMOND
 a Konyári Sóstó fürdő kezelője.

